

In het voorjaar schreef de Rotterdamse wethouder Barbara Kathmann in een open brief dat digitalisering een mensenrecht is en een nutsvoorziening moet worden. Zo stellig wordt het niet vaak op papier gezet, maar voor haar is het logisch. 'De coronacrisis heeft laten zien dat we niet meer zonder digitalisering kunnen.'

Barbara Kathmann, wethouder in Rotterdam

‘Digitalisering is een mensenrecht’

AUTEUR: JAN-WILLEM WESSELINK (FUTURE CITY FOUNDATION)
FOTOGRAFIE: CASPER RILA

Ik vind dit een heel belangrijk onderwerp, omdat we al in een digitale wereld leven waarin een enorme tweedeling kan ontstaan. En dat boeit mij als sociaaldemocraat mateloos. Ik vind het dan ook geen "leuk" onderwerp. Het is geen hobby, ik kom niet uit die wereld en ik snap het ook niet allemaal en juist dat maakt me gefrustreerd en vind ik gevaarlijk. Want als ik het niet snap, snappen waarschijnlijk veel meer mensen het niet. En hoe kunnen we dan de goede beslissingen nemen?

Barbara Kathmann, wethouder economie in Rotterdam, lost dat op door de ontwikkeling te bekijken vanuit haar sociaaldemocratische principes, waarbij kansengelijkheid een van de belangrijkste is. En die staat onder druk door digitalisering: 'Tijdens de lockdown in maart zag je hoeveel Rotterdamse kinderen zonder laptop of wifi thuiszaten, dat moet je dan wel direct oplossen. Dat is een groot probleem. Maar je ziet op hetzelfde moment ook de mogelijkheden die digitalisering biedt. Ik vond het tijdens de lockdown heel naar dat ik mijn vader niet kon bezoeken, maar ik was wel blij dat hij Zoom had en we zo samen konden koken. In Rotterdam is dat niet vanzelfsprekend. Als je niet het geld hebt om een iPad te kopen of wifi te betalen, dan zit je er toch wat treurig bij in zo'n crisis.' Bovendien, het is geen keuze meer. Kathmann vertelt over haar oma uit Rotterdam-West

"We willen dat Rotterdam ook digitaal toegankelijk is, dat er geen groepen worden uitgesloten"

die in haar hele leven geen geld uit de geldautomaat heeft gehaald, omdat ze dat onveilig vond. 'Maar zij kon gewoon nog naar een bankfiliaal. Die keuze verdwijnt. De coronacrisis heeft laten zien dat we niet meer zonder digitalisering kunnen. Dat er geen goed onderwijs gegeven kan worden zonder digitalisering, dat we niet meer kunnen werken, dat er geen ontspanning is en straks ook geen zorg. Het zijn allemaal onderwerpen waar de overheid altijd leidend in was. En ik vind dat de overheid daarom ook nu de leidende rol moet nemen. Dat bedoel ik als ik zeg dat dit een nutsvoorziening moet zijn.'

Daarbij refereert ze aan de tijd waarin elektriciteit werd aangelegd in Nederland. Ook dat gebeurde stapsgewijs

en door private partijen. Tot de gemeente die bedrijven opkocht. 'Je hoeft echt niet per se naar één nationaal glasvezelbedrijf te gaan. Maar ik vind wel dat cruciale infrastructuur in handen hoort te zijn van de overheid. Dan heb ik het over het faciliteren van ziekenhuizen,

"Ik vind dat cruciale infrastructuur in handen hoort te zijn van de overheid"

politie, het stadhuis, kennisinstellingen. We kunnen het ons niet meer permitteren dat we daar geen grip op hebben, want je ziet in een crisis als de huidige dat al die ondernemers die eerst riepen "bemoei je er niet mee" nu naar de overheid kijken.' Bovendien biedt het een kans. 'Commerciële partijen zijn bereid om 200 miljoen te investeren in het aanleggen van glasvezel in deze stad. Dan vind ik het interessant om te uit te rekenen wat het oplevert als je dat als gemeente zelf doet. Want blijkbaar is het aantrekkelijk.'

Een Rotterdams verhaal

En daarom neemt Kathmann de regie en sluit ze een akkoord met de digitale spelers in de stad op basis van een aantal basisprincipes die ze met de gemeenteraad heeft afgesproken. 'We willen dat Rotterdam ook digitaal toegankelijk is, dat er geen groepen worden uitgesloten en dat het betaalbaar is. We stellen dat we ook hier een stad van twee snelheden zijn en daarbij zijn we zo snel als de langzaamste. Daar rekening mee houden, dat is een Rotterdams verhaal. Het zit in al ons beleid, dus ook hier. Tegelijkertijd zien we ook de nieuwe mogelijkheden die digitalisering biedt. We zijn een mbo-stad en als je ziet hoeveel interessante kansen er liggen, juist voor jongeren, dat is gigantisch. En veel van die banen zijn leuker dan ze ooit waren. Ook dat is een belangrijk onderdeel van ons beleid. Ik wil aan de slag, ook als ik op sommige onderwerpen nog moet wachten op Den Haag of Europa. En we willen dat zoveel mogelijk partijen er hun handtekening onder zetten.'

Maar anders dan bij ander beleid, betekent dit een verandering voor politici en ambtenaren. Kathmann herkende zich in het rapport van de tijdelijke Tweede Kamercommissie over de digitale toekomst. Ook in Rotterdam was het kennis- en bewustzijnsniveau te

laag. ‘Discussies zijn nog te vaak incidentgedreven. Als Huawei negatief in het nieuws is, vinden mensen opeens dat alle Chinezen Rotterdam uit moeten, dat slaat natuurlijk nergens op. We constateerden dat we er te weinig verstand van hebben als raad en college en dat dat misschien ook wel ook geldt voor het ambtelijk apparaat. Zonder kennis kom je nooit tot het goede gesprek. Daarom ben ik blij dat er steeds meer experts worden ingevlogen om ons bij te scholen. Want je moet je in alle geledingen van je ambtelijk apparaat investeren in kennis over digitalisering, met alleen een CDO-office ben je er niet. Iedereen moet zich bewust zijn van deze verandering, want het raakt ook iedereen. En dat lukt eerlijk gezegd best goed, we hebben in anderhalf jaar tijd iedereen op hetzelfde uitgangspunt gekregen, we hebben een digitaal akkoord, we kunnen aan de slag.’

Twitter beïnvloedt politieke discussie

Het gaat daarbij niet alleen over kennis, ook de manier van politiek voeren verandert. Kathmann vertelt dat tijdens de lockdown ook de Rotterdamse gebiedscommissies, waarin inwoners de gemeente adviseren over hun wijk, online gingen, wat mogelijk was door de Spoedwet digitaal vergaderen. Ze zag veel voordelen, er deden online bijvoorbeeld veel meer mensen mee dan tijdens de fysieke bijeenkomsten voor de lockdown en het is veel goedkoper dan vergaderen in zaaltjes. Tot op Twitter het verhaal ging dat het college dit moment wilde aangrijpen om de wijkorganen permanent op te heffen. ‘Daar was echt totaal geen sprake van. Maar het zorgde er tot mijn verbazing wel voor dat de gemeenteraad ons opdroeg de regels aan te passen. Zodat er nu in uitzonderlijke gevallen weer fysiek vergaderd kan worden. Daar zie je dus hoe de Twitertgemeenschap werkt. Tegelijkertijd kunnen we via Twitter ook dicht op het sentiment van de Rotterdammer zitten. Alleen moet je je wel bewust zijn dat het maar een kleine groep is die daar aan meedoet, dat er trollen tussen kunnen zitten en dat die groep een beslissing afdwingt.’

De volgende uitdaging is om de 600.000 Rotterdammers mee te krijgen. ‘Die hebben nog het gevoel dat digitalisering iets is dat hoog over ze heen gaat en ze zijn bang voor hun baan. Maar ze zitten ’s avonds wel te netflixen. En ze denken niet aan de zzp’er die grafisch ontwerper is en via glasvezel heel snel zijn bestanden naar zijn klant kan sturen. Of aan de chirurg die straks, als we 5G hebben ingevoerd, met een VR-bril op vanuit het Erasmus MC in het ziekenhuis van Goes kan opereren.’

Telkens benoemt Kathmann de voor- en nadelen van digitalisering en telkens bekijkt ze die door een sociaaldemocratische bril. ‘Wij waren tot het begin van de

coronacrisis kampioen werkloosheidsbestrijding. Als je ziet hoeveel nieuwe, innovatieve bedrijven zich hier vestigen omdat we de digitale infrastructuur op orde hebben, dan zie je dat je dit een noodzaak is. Wij moeten daarin investeren, anders gaan we die wedstrijd niet winnen. En dat bedoel ik ook als ik het heb over mensenrechten. Goed onderwijs is een mensenrecht. Als

“We constateerden dat we hier te weinig verstand van hebben als raad en college”

een Rotterdams kind geen goed onderwijs kan volgen omdat het geen laptop heeft, dan wordt dat mensenrecht geschonden. Als een Rotterdammer geen toegang heeft tot de zorg omdat haar wifi niet doet, dan worden haar mensenrechten geschonden. Daar gaat het om. Dat willen we oplossen. Daarin willen we in 2025 de voorbeeldstad zijn.’

- Barbara Kathmann is sinds 2018 voor de PvdA wethouder Economie, wijken en kleine kernen in Rotterdam.
- Daarvoor was ze 4 jaar lang gemeenteraadslid.
- Ze heeft een achtergrond in het sociaal domein en vliegt de smart city ook zo aan. Als een maatschappelijke opgave.
- Dat is ook goed terug te lezen in de *Startnotitie Handvest Rotterdam Digitaal* die onder haar leiding is opgesteld. Daarin stelt de gemeente dat Rotterdam zich moet ‘transformeren tot een voortvarende en eerlijke digitale voorbeeldstad’.
- De Startnotitie is te lezen op https://rotterdam.raadsinformatie.nl/document/8846909/1/s20bb006820_2_44560_rds
- Kathmann staat 7e op de PvdA-kandidatenlijst voor de Tweede Kamerverkiezingen.